منداڵانی ئەمڕۆمان.. منداڵانی دوێنێمان نین.. رەزا شوان

ئەگەرچی (دوێنی و ئەمڕۆ و سبەین□) ئ□□□ق□ تێکهـەڵکێشراوەکانی مێژوون و ئەمڕۆمان لەسەر پەرگەمای دوێنێمان چنراوە و سبەینێشمان لەسەر دوا ریزی چنراوی ئەمڕۆمان دەچنرێت؛ بەڵام نە ئەمڕۆمان دوێنی یە، نە سبەینێشمان ئەمڕۆمان دەبێت. چونکە پێچکەی ر□و□و□ی ژیان وەستانی نیییە و هەمیشە بۆ پێشەوە دەخولێتەوە. هەموو داهێنانەکانی ئەمڕۆ، لە ئەنجامی پێویستییەکانی ژیانی ئەمڕۆمان داهێنراون. وەک دەڵێن (پێویستی دایکی داهێنانە). ئەوانەی کە ئەمڕۆ بەلامانەوە سەیر و سەمەرن. لە سبەینێدا دەبنە شتگەلێکی ئاسایی و ئێکسپایەر و باونەماو. چونکە شتگەلێکی مۆدێرنتر و سەیر و سەمەرەتر دادەهێنرێن.

بێگومان منداڵانی ئەمڕۆمان وەک منداڵانی بیست و پێنج ساڵ لەمەو بەر نین. خواست و پێداویستییەکانیشیان، هەمان خواست و پێداویستییەکانی منداڵانی نەوەی رابردوو نین.
خەون و خۆزگە و هیوا و ب□ه□ر□ و ئارەزووەکانیشیان جیاوازن لەگەڵ منداڵانی پێشتر. منداڵانی ئەمڕۆمان زیاتر کنجکاوین و دەیانەوێت زیاتر و زیاتر بزانن و بدۆزنەوە. منداڵانی ئەمڕۆمان لە ژینگەیەکی دیجیتاڵی هەمەچەشنە و جیهانیدا گەور□ دەبن.
(ویس ستانفۆرد) دەڵێت:"ئەگەر خەونەکانی منداڵان لەبەچاوبگرین.. جیهان بەختەوەر دەبێت.. ئەگەر خەونەکانیان لەناوبەرین.. چارەنووسی جیهان لەناوچوونە".

جیهانی منداڵانی ئەمڕۆمان، جیاوازە لەگەڵ جیهانی منداڵانی دوێنێمان. منداڵانی ئەمڕۆمان، منداڵانی سەردەمی ئینتەرنێت و ئایپاد و ئایفۆنی زیرەک و ژیریی دەستکردن. نەوەی تەکنەلۆژیای خێرا و شۆڕشی دیجیتاڵین. لە تەمەنێکی بچووکەوە کارلیکیان لەگەڵ ئامێرە زیرەکەکاندا کردوون. بە خێراییەکی زیاتر لە نەوەکانی پێشوو کارام□یان بەدەستهـێناون. پێویستیشیان بە کارامەیی زیاتریش

هەیە، تا لەگەڵ گۆڕانکارییەکان و داواکارییە جیاوازەکانی جیهانی داهاتوودا، بگونجین و دەربەرن.

منداڵانی ئەمڕۆمان، وریاتر و کراوەتر و زیرەکتر و زۆرزانتر و رۆشنبیریترن لە منداڵانی بیستەکانی رابردوو. منداڵانی ئەمڕۆمان ه□□□ناخەڵەتین و بە بابەتی بێ بایەخ رازی نابن. بە دوای شتگەلێکی مۆدێرن و هاوچەرخ دەگەڕێن. بۆیە رازیکردن و دابینکردنی پێداویستییەکان و خۆشگوزەرانی منداڵانی ئەمڕۆ، نیگەرانییەکی کۆمەڵگایە. چونکە منداڵانی ئەمڕۆ، زیاتر پشت بە تەکنۆلۆژیا دەبەستن و ئامێرە تەکنۆلۆژییەکان بوونە بە بەشێک و بە پێویستییەکی سەرەکی لە ژیانی رۆژانەیان.

بڕواننە منداڵێکی دوو ساڵان، کە چۆن کاتێکی زۆر بە بەکارهێنانی ئایپاد بەسەردەبات.

تا زیاتر بچینە ناو جیهانی وەنەوشەیی و ئەفسووناوی سەیر و سەمەرەی منداڵانەوە، زیاتر دەتوانین لێیان تێبگەین و هاوڕێتیان بەدەستبهێنین. لێشیان تێدەگەین کە چییان خۆشدەوێت و چییان خۆش ناوێت. جیهانی منداڵان، جیهانێکە سەرتاپا لە جوانی و لە دڵپاکی و لە راستگۆیی و بێتاوانی. دڵە قنجەکانیان لە پەڕەی گوڵ پاکترن. پڕن لە سۆز و خۆشەویستی و لە ئاشتی و لە میهرەبانی و لە لێبووردن. جیهانی منداڵان، جیهانێکە پڕە لە خەونی سەوز و لە هیوای بەرز و لە راز و لە نیازی پاک. پڕە لە بزەی ناسک و لە پێکەنینی شیرین. لە قسەی قوت و خۆش. جیهانی پاکیزەیی منداڵان، جیهانێکی بێ ئەستەم و بێ سنوور و بێ سانسۆرە. پێویستە ئەم جیهانە خۆشەیان لێتێکنەدەین و ژیانی ساوێلک□یان لێ تاڵنەکەین. پێویستە بە هەندیان بزانین و گرنگی رۆڵیان لە ئەمڕۆ و لە داهاتوودا لەبەرچاو بگرین. نابێت بەری ئازادییان لێبگرین، وەک منداڵان، با چێژ و خۆشییەکانی لە تافی منداڵیی خۆیان وەربگرن. با راکەن و هەڵبەزنەوە و وەک پەپوولە هەڵفڕن و بە کامی دڵیان مەستی یاری و شادی بن. نابێت بەو پێوەر و شێوازە پەروەردەیان بکەین، کە ئێمەیان پەروەردەکردووە. دەبێت ئەوە بزانین کە سەردەمی ئێستا، لەگەڵ سەردەمی منداڵی ئێمەدا زۆر جیاوازە. لە ئەمڕۆدا، گۆڕانکاری و چاکسازییەکی ریشەیی لە پەروەرەکردنی منداڵانی مۆدێرندا هاتووەتەدی. لەبەر گرنگی رۆڵی چارەنووسسازی منداڵان، ئەم سەردەمە، بە سەردەمی منداڵان ناودەبرێت. گەر بمانەوێت هەر چاکسازی و گۆڕانکارییەکیش بۆ داهاتوویەکی باشتر بکەین. دەبێت لە

مندالانەوە دەستپێبکەین. چونکە داهاتوومان لە دەستی مندالانی ئەمڕۆمان دایە.
(ئیلیانور ڕۆزفێڵت) دەڵێت:" مندالانی ئەمڕۆ، ئەندازیاری داهاتوون".
(جۆن کنەدی) یش دەڵێت:"مندالان بەنرخترین سەرچاوەی جیهانن و باشترین هیوا بۆ داهاتوو".
ئەم هیوا و داهاتووە دەخوازێشمان، لە سایەی پەروەردەکردنێکی مەدەرنی راست و دروستی منداڵەکانمان و پلانێکی پەروەردەیی ستراتیژی و مامۆستایانی مەدەرزم و گەشانکاری لە پێیەو و لە پروگرامەکانی خوێندنی قوتابخانەی بنەڕەتیدا دەتدەدی.
(کێنفێشێس) دەڵێت:"مندالان، مندالانی سەردەمی ئێمە نین.. مندالانی سەردەمی خۆیانن".

بەڵام ئایا پرۆگرامەکانی خوێندن و ئاستی مامۆستایان و شێوازی فێرکردن و پەروەردەکردن و وتنەوەی وانەکان لە قوتابخانەکانی کوردستان، لە ئاستی ویست و هیواخوازی و پێداویستییەکانی منداڵانی مەدەرنی کوردستانن؟ ئایا پلادانەژراوی و پرۆگرامسازی کراوە، بە ئەوەی ئینتەرنێت و ژیریی دەستکرد، ببن بە بەشێک
لە پرۆسەی فێرکردن و خوێندن؟ بەداخەوە تا ئەمڕۆش، بەشێکی زۆری مامۆستایان شێوازی تەقلیدی و رێبازی کلاسیکیی ئەکسپایەر، لە وتنەوەی وانەکاندا پەیڕەودەکەن. لە راستیدا هەست بە چاکسازی و گۆڕانکارییەکی کەم دەکرێت. قوتابخانەی بنەڕەتی لە پەروەردەی نوێ و سەردەمدا، رۆڵ و گرنگی و پێگەیەکی گەورەی هەیە، لە راهێنان و ئامادەکردنی قوتابیان بۆ کۆمەڵگایەکی بەختەوەر و بە داهاتوویەکی باشتر
و ئاسوودەتر. بۆیە پێویستە بە وردی و بە بایەخەوە لە هەموو کار و پرۆگرام و بەرنامەکان و چالاکییە پێشکەوتووەکانی قوتابخانەکانی بنەڕەتی بڕوانین و بە وردی هەڵیان بسەنگێنین. قوتابخانە تا ئەمڕۆش کۆنانەکی گرنگە و هەڵگری رەهەندە رۆحی و رەوشتی و داهێنان و هونەر و وەرزش و بەها تایبەتی و گەردوونییەکانە.
ئەگەر فێرکردن و پەروەردەکردنێکی راست و دروست و مەدەرنی قوتابییەکانمان دەوێت، کە بتوانن پێداویستییەکانی داهاتوو بەدیبهێنن و بتوانن بەرپرسیارێتی هەڵبگرن و کوردستانێکی شیاوتر و دڵخوازتر بنیادبنێن. پێویستە بیر لە شێواز و رێبازی مەدەرنی وانەوتنەوە و فێرکردن و

پەروەردەکردن قوتابیان بکەینەوە، گۆڕانکاری و چاکسازی
لە پروگرامەکانی خوێندن بکەین، ئامێرە مۆدێرنەکانی
وەک ئینتەرنێت و ئایپاد بکرێن وەک هۆکانی مۆدێرنی فێرکردن.
لە قوتابخانەکاندا بەکاربهێنین. سێ ساڵ جارێکیش، پێویستە
ماموستایان بۆ ماوەی مانگێک بەشداری لە خولی هاوینەی
راهێنانی مامۆستایان بکەن. تا لە تازەترین تیۆر و رێباز و
شێواز و ستایلی مۆدێرنی فێرکردن و وانەوتنەوەی وانەکان
و گۆڕانکارییە پەروەردەییەکان و لە هۆیە داهێنراوکانی
فێرکردن بە ئاگاب□ن. بۆ ئەوەی قوتابییەکانیان، لە رەوتی
پێشکەوتن و لە شارستانی نوێ، دانەمێین.
لە ئەمڕۆدا، پەروەردەی منداڵان بریتی نییە، لە تەنها فێرکردن
وەرگرتنی زانست و زانیاری، بەڵکو ئەم سنوورەی تێپەڕاندووە و
هەموو ئەو لایەنانە دەگرێتەوە، کە پەیوەندییان بە ژیانی
منداڵانی ئ□م□□□ و بە داهاتوویانەوە هەیە. بۆ ئەوەی ئەو
ئامانجە بەرزان□ ب□ه□نێتەدی کە پەروەرد□ م□ودێرن
خوازیاریانێتی.
لە ئەمڕۆدا، پەروەردەکردنی منداڵان شۆڕشێکی بێدەنگی بەخۆیەوە
بینیوە. ڕۆژانی شێواز و رێبازی پەروەردەکردنی تاکڕەوانە
ڕۆیشت، کە بە یاسای توندوتیژی و چاوسوورکرنەوەی دوور لە
سۆزداری و لە میهرەبانی منداڵانیان پەروەردە دەکرد. دەبوایە
منداڵان گوێڕایەڵی ڕەهای گەورەساڵان بوونایە. وا لە
منداڵانیان دەڕوانی،
کە پیاوی بچووک و ژنی بچووکن. شتێک نەبوو بە ناوی منداڵی و چێژی
منداڵییەوە.

لە ئەمڕۆدا، دایکان و باوکانی مۆدێرن وا منداڵەکانیان
پەروەردە دەکەن، کە لە ڕووی سۆزدارییەوە، گەشبینتر و
هیواخوازتر و زیرەکتر و گونجاوتر و خۆڕاگرتربن.
(جۆن دێوی) دەڵێت:"منداڵ ئەو خۆرەیە، کە هەموو دامودەزگا
پەروەردەییەکان
بە دەوریدا دەسووڕێنەوە".
(لیۆ تۆڵستۆی) یش دەڵێت:"هەموو شتێک.. بەندە بە
پەروەردەکردنەوە".

نەرویج: ٢٠٢٥